

1920-talet:

Nils Gustav Lindberg och frun Hanna Margareta Jörgensdotter (född i Opdal i Norge) kom till Östra Havsnäs och hade två barn vid namn Elsa och Jarle.

Familjen bosatte sig i ett timrat enplanshus med golvplankor. Frun dog efter kort tid i TBC och fadern blev ensam med barnen, och annonserade då efter en hushållerska. Den kvinna som kom hette Emma Linnea Norrman från Lit och gifte sig sedan med Nils Gustav. De fick sedan fyra barn på fem år; Elna, Sigvard, Olle och Gudrun. Elna föddes 1928.

1930-talet:

Huset revs runt 1933/1934 och ett nytt och större med två våningar byggdes på samma ställe av timret från det gamla. Elnas far byggde en lekstuga till henne då hon var drygt fyra år, och det var i denna som barnen sov till dess det blev kallare och det nya huset gick att bo i.

Jättestor och ingen elström, men byns kvinnor samlade in pengar för telefon i samband med möten som de växelvis hade hos varandra. Allt de samlat in behövdes dock inte, eftersom läraren Birger Källberg från Havsnäs hjälpte till och det blev billigare än väntat. Vissa ville då ha tillbaka sin andel medan andra skänkte den till byns gemensamma kassa.

Den upphittade kaffepåsen

Elna lekte i det halvfärdiga huset och hittade plötsligt en påse med kaffeböner under en golvplanka. På den tiden malde man själv kaffe med en kaffekvarn som man hade i köket. Var påsen borttappad eller gömd, frågan förblev obesvarad. Ett värdefullt fynd eftersom kaffeböner var dyra.

Spöket bakom dörren

En gång var det kaffemöte hos Enny Blom och skolans lärarinna hade med sig sitt barn som sov på övervåningen. Elna fick då i uppdrag att se till barnet vilket var gruvsamt då det var helmörkt (ingen el). Gick upp för trappen och öppnade försiktigt dörren, men ett krasande ljud hördes då. Elna blev jätterädd, tänk om det var ett spöke!? Dagen efter när det var ljust gick Elna tillbaka för att se om det fanns någon förklaring till det krasande ljudet, och det visade sig vara en riskvast bakom dörren som var spöket... 😊

Flickan med de utslitna skorna

Elna kommer ihåg en jämnårig flicka på Stornäsudden, vars skor blev helt utslitna då hon behövde gå till och från skolan. Inga skolskjutsar på den tiden. Fattigt var det, så hennes föräldrar sökte ekonomiskt bidrag för nya skor av kommunen.

Den första telefonen

På 1930-talet skulle byn få telefon för första gången, och på den tiden gick telefonsamtalen via en växel. Växeln innebar att kablar för hand sattes i två olika kontakter beroende på vilka som skulle prata med varandra, jämfört med de automatiska växlar vi har idag för våra mobiltelefoner. På denna tid var en telefon bara en telefon, inte som idag då mobilerna är som små datorer som man kan göra mycket mera med än bara ringa samtal. Internet fanns inte så inget surfande, man undrar ju hur de klarade sig utan ... Även en huvudkabel från Havsnäs behövdes, och den kom till byn vid Karlbergs hus.

För att få telefon till byn behövdes någon som kunde sköta växeln, men det blev för dyrt att ersätta eftersom så fattigt. Till slut erbjöd sig Elnas föräldrar att gratis sköta växeln i fem år, och på så sätt kunde byn få telefon. Byn samlade en jul ihop till en julklapp till föräldrarna som tack. Från början var det få som hade telefon, och de som ej hade kunde ringa på en telefon på husets övervåning (typ telefonautomat). Rikssamtal var möjliga att göra men de behövde beställas via Havsnäs växel (Helga Lövenberg). Ibland kunde det ta en halv till hel dag innan rikssamtalet kunde ringas eftersom man var tvungen att vänta på sin tur (linjen kunde vara upptagen). Tidigare hade man bara kunnat kommunicera med släktingar långt borta via brev, nu kunde man direkt prata med varandra. Jättestor skillnad! Allt eftersom fick fler råd med telefon och så småningom alla hushåll i byn.

Renvandring

Elna kommer ihåg att samer vandrade med stora renflokar över sjön från söder till norr. Det var jättespännande och syskonen följde med en bit på vägen.

Tågstation vid Flåsjökajen

Elsa (min halvsyster) åkte tillbaka till Norge och släktingar en tid men kom sedan tillbaka. Resan var med tåg till strax norr om Lövberga, (Flåsjökajen) och fadern hämtade med båt.

1940-talet

Det kraschande tyska flygplanet

I juni 1940 under kriget så hördes plötsligt ett ovanligt motorljud så Elna med flera gick utomhus för att se vad det var. Det var ett tyskt krigsflygplan som flög lågt över byn, sjön och Havsnäs. Det har sedan visat sig att planet nödlandade i Frostviken den 6/6-1940 och var av typen Heinkel 111.¹ Nedisade instrument anges vara orsaken till nödlandningen i en myr strax utanför Gäddede. Svensk militär (från I5 i Östersund) var snabbt på plats och tog hand om besättning och plan. Genom fångutväxling med brittiska flygare kunde så småningom den tyska besättningen återvända hem. Även tex brittiska flygplan nödlandade av olika anledningar i Sverige och Jämtland.

Det var oroliga tider då Tyskland invaderade Danmark och Norge 9/4-1940. Skulle Sverige gå samma öde till mötes? Inte minst i Jämtland var det spänt eftersom så nära Norge.

Kolmilor

Under kriget var det bensinbrist, och kol blev då ett alternativ. Elna kommer ihåg att det var kolmilor uppe på skogen som karlarna var tvungna att mycket noga passa, började det brinna så blev det inget kol. Detta gjorde att de lånande hennes lekstuga och tog med upp i skogen för att ha någonstans att ha sina saker och sova (de turades om att vakta). Kolet lastades i lådor och såldes, för vidare transport med tåg.

1950-talet och framåt

Elna slutade skolan efter sex år vid 12 års ålder. Bodde därefter en tid i Järpen och hjälpte till som "springflicka" i en affär (ägaren släkt till Hamkvist i Havsnäs). Hämtade saker som kom till järnvägsstationen, tex veckotidningar, som sedan såldes i affären, hjälpte även till i köket mm. Det blev även drygt 2.5 år i Ludvika och jobb på Stadshotellet i köket, fick då utbildning som kallskänka (med fokus på smörgåsmat och desserter).

¹ Bild och information finns i Jamtlis fotosamling, <https://www.jamtli.com/samlingar/>, välj därefter fotosamling och sök på bilden JLM 85X215 1-2-FLYG så bilden på flygplanet förhoppningsvis gå att se.

Den blivande maken från Strömsund, så flyttade slutligen dit och bildade familj. Efter några år blev det, pga mannens jobb, flytt till Föllinge och jobb inom äldrevården. Efter pensionen flyttade Elna tillbaka till byn och blev djupt engagerad i byföreningen mm (var med och startade upp denna i början av 1980-talet). Bilderna beskrivs längst ner på sidan.²

² Elna 10 år samt hennes far Nils Gustav, därefter huset hon föddes i (som sedan revs och ersattes av ett nytt).